

Bruno Norcio, Lorenzo Toresini Epidemiologija prisilne hospitalizacije na območju Alpe-Jadran

Dr. Lorenzo Toresini je primarij psihiater in dela na sprejemnem psihiatričnem oddelku (Servizio Psichiatrico di Diagnosi e Cura) splošne bolnišnice (Ospedale Maggiore) v Trstu.

Dr. Bruno Norcio je primarij psihiater v Centru za mentalno zdravje San Vito v Trstu.

V besedilu je podana analiza skupne raziskave o epidemiologiji prisilnih hospitalizacij na treh področjih Alpe-Jadran v letu 1992 (Trst, Gorica in Pordenone v Italiji, Celovec v Avstriji in Ljubljana z okolico v Sloveniji). Najprej se avtorja ozreta na nastanek in namen sekcije za spodbujanje duševnega zdravja društva Alpe-Jadran in na zgodovinski razvoj psihiatričnih pristopov v treh regijah. Sledita opis metod, uporabljenih v raziskavi, in predstavitev rezultatov z diskusijo. Izkaže se, da je na področjih, kjer obstaja proces deinstitutionalizacije, število prisilnih hospitalizacij vztajno pada. Gibanje teh števil je odvisno tudi od zakonodaje na posameznem področju. Raziskava pokaže tudi mednarodno težnjo k reformuliranju zakonodaje, ki je posledica krize tradicionalne psihiatrične paradigme.

Bruno Norcio, Lorenzo Toresini Italijanski zakon na področju psihiatrije

Avtorja predstavita italijanski zakon o psihiatriji. Najprej opišeta socialnopolitično ozadje zakonskih sprememb iz leta 1978, potem pa podrobneje predstavita tisti del zakonodaje, ki se nanaša na psihiatrijo. Opirata se na ključne teoretske točke, ki jih zakon definira na novo, to pa so: vprašanje nevarnosti, odnos med varnostjo družbe in pravicami pacienta in odnos med zdravljenjem in družbeno integracijo pacienta. Na koncu avtorja na kratko primerjata zakonske odredbe s področja psihiatrije v treh regijah in v sklepu ugotovita, da je družbeni razvoj (ki se zrcali v uzakonjenem odnosu družbe do psihiatričnih pacientov kot nemočnih subjektov), ki je v prvi polovici tega stoletja v vseh treh regijah še precej homogen, v drugi polovici 20. stoletja ubral različna pota.

Vito Flaker Analiza tveganja

Vito Flaker je asistent za socialno patologijo in vodja študija duševnega zdravja v skupnosti na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani in predsednik Društva za novosti v duševnem zdravju ALTRA.

Avtor predstavi postopek analize tveganja, ki so ga razvili pri tehtanju verjetnosti nevarnosti v primerih prisilne hospitalizacije, pa tudi pri oskrbi v skupnosti. Postopek razlikuje med grožnjo in nevarnostjo kot sestavinama tveganja. To ločevanje je pomembno ne le zaradi tega, ker omogoča bolj realistično ocenjevanje stopnje tveganja, ampak tudi zato, ker omogoča boljše razumevanje situacije tako tveganja kot tudi odločanja v takih situacijah. Postopek lahko pripelje k zmanjševanju paternalizma in k razmišljanju o taktikah zmanjševanja tveganja. V paradigmatskem smislu je ta postopek, ki ga vpeljuje zlasti stroka socialnega dela, pomemben korak naprej od tradicionalnih kvazi kavzalnih modelov medicine in prava.

Danilo Sedmak

Prispevek k upravljanju in analizi psihološke vsebine akutne duševne stiske

Danilo Sedmak je primarij psiholog v Centru za mentalno zdravje v Nabrežini; je tudi odgovorni psiholog za slovensko otroško socio-psiho-pedagoško službo v Trstu.

Avtor opisuje svojo poklicno izkušnjo kliničnega psihologa v Trstu. V tridesetih letih zajame tri značilne faze razvoja tržaške psihiatrije: tradicionalno institucionalno fazo, fazo transformacije in fazo teritorialne psihiatrije. Avtor povzema specifične lastnosti teh obdobji skozi prizmo izkustvenega pristopa in se hkrati, ko opisuje tretjo, sedanjo fazo, ozre po nekaterih sedanjih projektih Centra za mentalno zdravje v Nabrežini. Poseben poudarek je na nevarnosti t. i. objektivizacije uporabnikov psihiatričnih uslug, ki ostaja del poklicnega in institucionalnega soočanja z duševno boleznijo, čeprav se psihiatrični delavci trudijo drugače.

Tanja Lamovec

Fenomenologija in duševno zdravje

Dr. Tanja Lamovec je redna profesorica na oddelku za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in vodja sekcije za zagovornišтво pri Društvu za novosti v duševnem zdravju ALTRA.

Avtorica predstavi fenomenološki pristop h globljemu razumevanju akutne duševne stiske, za bolj učinkovito pomoč. Na začetku oriše zgodovinski razvoj fenomenološke misli in omeni nekaj ključnih avtorjev. Naprej se ukvarja s fenomenološkim pogledom na pomen, mesto in vrednost neposredne, izkustvene komunikacije med ljudmi, ki jo ponuja kot orodje v procesu spoznavanja človeka v duševni stiski. Nekatere razsežnosti fenomenoloških raziskav

ilustrira s primeri tipičnih fenomenov pri depresiji, maniji in shizofreniji in sklene s pregledno razpredelnico, v kateri našteva možnosti, ki jih ponuja fenomenološki vidik.

Vesna Švab, Nace Kovač Skupnostna skrb za osebe s psihozo

Dr. Vesna Švab je psihiatrinja v Psihiatrični kliniki Polje. Nace Kovač je socialni delavec na Centru za socialno delo Ljubljana Moste-Polje in predsednik upravnega odbora Organizacije za duševno zdravje - ŠENT.

Avtorja opisujeta že vzpostavljene oblike skrbi za duševno bolne pri nas in ocenjujeta njihovo uspešnost in razvojne možnosti. Predstavita model skupnostne skrbi za osebe s psihozo, ki je primeren našim razmeram in možnostim, in pregled potrebnih komponent skupnostne skrbi. Temelj skupnostne skrbi je povezava med različnimi institucijami, strokovnjaki, uporabniki in njihovimi svojci. Utemeljujeja sektorizacijo skrbi. Opišeta že vzpostavljene koordinacije in njihovo uspešnost pri zagotavljanju večje samostojnosti in normalizacije psihiatričnih pacientov.

Darja Zaviršek

Psihiatrični oddelek med boleznijo in njeno kulturno manifestacijo - Študija primera (III)

Mag. Darja Zaviršek je asistentka za antropologijo na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Za socialno situacijo psihiatričnih pacientk je med drugim značilno, da imajo skromno in redko socialno mrežo. Večina njihovih socialnih stikov je povezanih z institucijo, vendar se stiki, navezani v instituciji, navadno ne razpotegejo na "zasebne" stike, tj., pacientke se navadno zunaj bolnice ne družijo. Prikazani so nekateri rezultati vprašalnika, ki ga je avtorica aplicirala na skupino pacientk. Značilno je, na primer, da je izmed vseh vprašanih skoraj polovica doživela fizično nasilje sorodnikov. Posebej se avtorica posveti vprašanju izolacije. Ugotavlja, da se diskriminacija v instituciji manifestira zlasti v količini časa, ki je je pacientka deležna, in sklene z navezavo svoje izkušnje na Goffmanovo analizo delovanja psihiatrične ustanove.

Milko Postrak

Kje so subkulture danes? (III)

Mag. Milko Postrak je mladi raziskovalec na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

V tretjem delu zapisov o subkulturah se avtor loti umeščanja pojma subkultura v širši okvir kulture oz. kar pojma vsakdanjega življenja. Preden se celoviteje

loti omenjene analize, opravi še krajši pregled razvoja raziskovanj in pojmovanj problematike mladostništva, od - zlasti ameriških - teorij deviacije iz prvih desetletij tega stoletja in nanje navezujočih se teorij mladinske kulture, prek zametkov in nato razvitih subkulturnih teorij do še večplastnejšega proučevanja subkulture in mladinskih kultur v okviru - na antropoloških in etnoloških spoznanjih utemeljenih - sodobnih kulturoloških proučevanj. Ob tem nakaže tudi aktualno kritiko najnovejših pristopov.

Zoja Skušek

Očetje: pravica do nosečnosti - Psihosomatska kuada

Zoja Skušek je asistentka za sociologijo kulture, zunanja sodelavka Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, urednica zbirke Studia humanitatis in publicistka.

Avtorica ugotavlja, da večina tradicionalnih kultur ritualno regulira očetovo vedenje v času, ko pričakuje otroka. Naša kultura je očetov delež pri nosečnosti in zgodnjem otroštvu potlačila: slovenščina nima niti izraza za moškega, ki pričakuje otroka, in tudi drugi "veliki" jeziki si pomagajo z jezikovnimi berglami, kot so *expecting father*, *le devenir-pere* itn.; vendar pa ta potlačitev skozi simptome udarja nazaj. Študije, ki so se s tem področjem ukvarjale, ugotavljajo, da se očetje v t. i. modernih družbah odzivajo na pričakovanje otroka z različnimi vedenji; psihiatrija jih je nekaj med njimi označila za "patološka", medicina pa jih za zdaj še ni - kot jutranja bruhanja in slabosti nosečnic - vključila med "normalna" znamenja pričakovanja otroka.

Srečo Dragoš

Socialno delo - sistemski vidik (II)

Mag. Srečo Dragoš je asistent za sociologijo na Visoki šoli za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Avtor poudarja zlasti tri vprašanja: o pomenu globalnih družbenih sprememb za stroko socialnega dela, o vprašanju (ne)smiselnosti eklekticizma v teoriji socialnega dela in o vprašanju (ne)uporabnosti sistemskega pristopa. Pri prvem opozori na globalne premike v porazdelitvi družbene moči, na načine družbene integracije in na značilnosti države, kar ima pomembne posledice za položaj stroke. O drugih dveh vprašanjih pa se opredeli afirmativno, saj argumentira koristnost (in nujnost) uporabe eklektičnega pristopa kot tudi aplikativno sposobnost sistemske teorije v socialnem delu. V zvezi z nekaterimi pomembnimi razlikovanji, ki jih sistemski pristop uvaja v socialno delo, je podan tudi prikaz raziskave B. Stritih: *Normativi in standardi v socialnem varstvu* (VŠSD, 1993).